

METODIKA DUCHOVNÉHO ROZVOJA

**SLOVENSKÝ
SKAUTING**

OBSAH

METODIKA DUCHOVNÉHO ROZVOJA

3 Úvodné slovo

ČO SA MYSLÍ POD DUCHOVNÝM ROZVOJOM?

4 Čo je duchovno a čo nie je?

6 Prečo robiť duchovný rozvoj v skautingu?

9 Ako robiť duchovný rozvoj v skautingu?

DUCHOVNÝ ROZVOJ – ZÁSADY REALIZÁCIE:

12 Ako pripraviť duchovnú aktivitu?

15 Duchovno v bežnom skautskom živote

18 Skautské putovanie

20 Skautské stíšenie sa

22 Ponuka duchovného programu v
Slovenskom skautingu

24 Národné a regionálne štruktúry Duchovnej rady

26 Duchovno na veľkých podujatiach

28 Doslov: Medzináboženský dialóg v skautskom hnutí

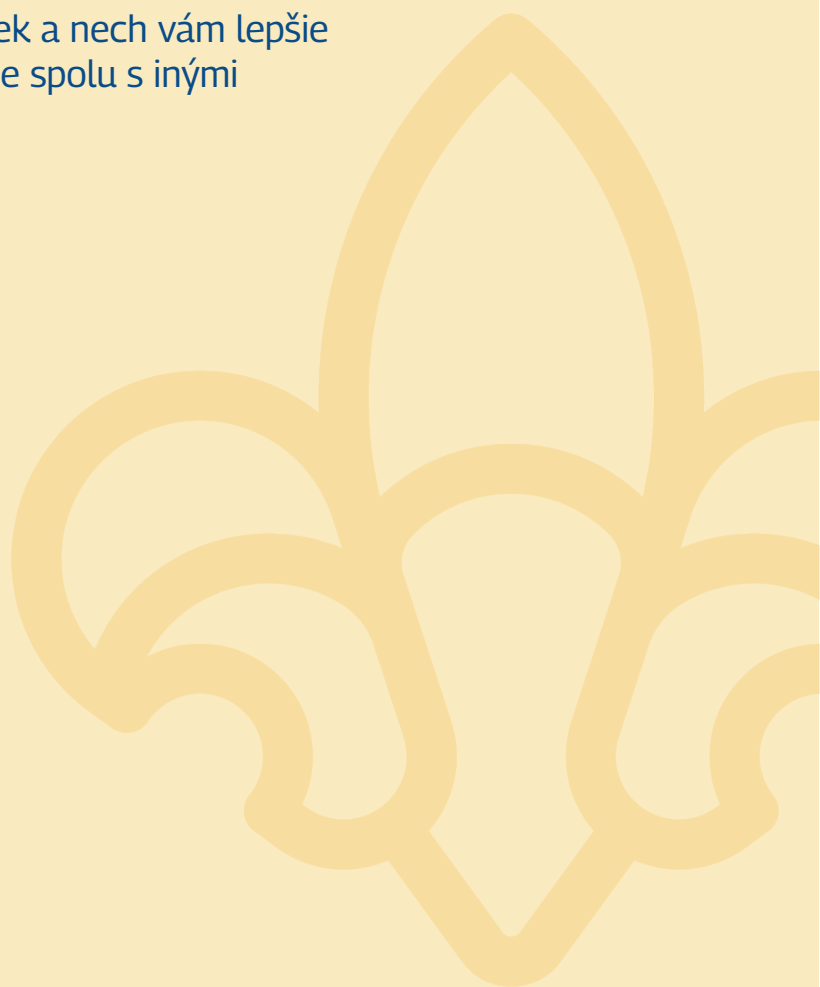
31 Príloha - Baden-Powell a jeho myšlienky o
duchovnom a náboženskom rozvoji

ÚVODNÉ SLOVO

Na našej strednej škole sme mali na niektorých hodinách povolené používať pri písomkách ťaháky. Museli sme si ich však napísať sami. To znamenalo, že sme si prečítali text, vybrali z neho to podstatné a poznačili sme si to na papier, aby sme to mali v prípade potreby „poruke“.

Rovnako by som charakterizoval aj túto malú metodiku duchovného rozvoja, ktorú sme vytvorili pozbieraním a zosystematizovaním textov, ktoré boli publikované buď Svetovou skautskou organizáciou WOSM, alebo sme ich mali pripravené v materiáloch Duchovnej rady. Ponúkame usmernenia i návody, ako robiť duchovný rozvoj podľa odporúčaní Svetovej skautskej kancelárie WOSM-u i našich osvedčených skúseností.

Nech sa vám tento náš obsiahlejší „ťahák“ stane milou pomôckou pri vedení skautov a skautiek a nech vám lepšie priblíži skautské duchovno, ktoré máme spolu s inými objavovať!

**ČO JE DUCHOVNO
A ČO NIE JE?**

ČO JE DUCHOVNO A ČO NIE JE?

Človek je bytosť, ktorá si uvedomuje samu seba. Uchováva si v pamäti minulosť, lebo na základe zákonitostí a udalostí, ktoré sa udiali, sa vie múdro rozhodovať ovplyvňujúc tak svoju budúcnosť. Hľadá zákonitosti a súvislosti a nadobúda tak múdrosť. Myslíme tu na múdrosť dobrých rozhodnutí.

Tu kdesi pramení aj duchovno ako výsledok múdrosti z pozorovaných skutočností. Duchovno sa teda opiera o skúsenosť osobnú alebo skúsenosť predkov, generácií, ktoré tu boli pred nami. Duchovný život potom predstavuje objavenie a prežívanie duchovných skutočností, rovnakých, aké objavili iní a prežívali už pred nami.

Duchovno teda nie je iba môj subjektívny pocit a subjektívny zážitok, nie je to moje pocitové sebauspokojovanie. Duchovno je v prvom rade hľadanie a objavenie duchovných princípov. Po objavení princípov prichádzajú na rad uvažovanie a osobné skúsenosti v duchovnej oblasti a následne stotožnenie sa s objavenými princípmi až po rozhodnutie žiť podľa nich. Tak by sme teda mohli charakterizovať duchovný rozvoj. Je to určitý proces, ktorým by mal človek prejsť. Objaviť, získať vlastnú skúsenosť, stotožniť sa, rozhodnúť sa.

Duchovný človek podriaďuje svoje rozhodnutia duchovným princípom, lebo vie, že je to múdre a dobré.

Príklady duchovnej múdrosti (skúsenosti):

Božie mlyny melú pomaly, ale isto! – Skúsenosť, ktorá hovorí, že každému sa časom vráti zlo, ktorým ubližoval iným.

Radosť musíme čerpať nie z iných, ale zo seba. (Sokrates) – Sám v sebe musíš hľadať motiváciu a radosť – vo svojom vnútri – nebyť chvíľkový a premenlivý ako udalosti vo svete, ale vyrovnaný vo všetkom.

Bolesť iných nám pomáha niest' naše bolesti. (Goethe) – Sťažoval som sa, že nemám topánky, kým som nestretol človeka, ktorý nemal nohy. – Inšpiruje nás hrdinstvo iných.

PREČO ROBIŤ DUCHOVNÝ ROZVOJ V SKAUTINGU?

*(Skauting a duchovný rozvoj, World Scout
Bureau, október 2001, str. 22-28)*

PREČO ROBIŤ DUCHOVNÝ ROZVOJ V SKAUTINGU?

Ako by sme mohli charakterizovať duchovný svet súčasných mladých ľudí? V Slovenskom skautingu máme preložené dokumenty WOSM-u ohľadom skautského duchovného rozvoja. V dokumente Skauting a duchovný rozvoj, ktorý vydalo World Scout Bureau v októbri 2001, čítame o charakteristických znakoch duchovného sveta mladých (str. 22-28):

Individualizácia – súvisí s prechodom do dospelosti. Individualizácia na jednej strane jedinca oslobodzuje, no na druhej strane oslabuje a znevýhodňuje (odkázanosť na seba samého). Individualizácia spôsobuje odmietanie už existujúcich vzorov – žijem vlastný príbeh. Individualizmus môže byť sčasti vnímaný pozitívne – sebarealizácia, zdravé sebavedomie, osobný rozvoj – no zároveň ho vnímame ako hrozbu – egoizmus, narcizmus, egocentrizmus spojený s pôžitkárstvom.

Povrchnosť – je tiež znakom našej doby zahltenej informáciami – surfovanie po internete (nerozhodujem sa pre nič, iba pozriem a idem ďalej), prepínanie televíznych kanálov. Tá nevyžaduje žiadne záväzky, ba môžeme tu vnímať aj akýsi strach zo záväzkov. Povrchnosť spôsobuje, že už nevnímame význam symbolov, nepýtame sa a nehľadáme odpovede.

Vnímanie času – prestávame vnímať rozdiel a poriadok v čase, ktorý je určený na prácu a na oddych, na sviatok a na bežný deň. Prestávame vnímať rozdiely v prežívaní času, banalizujeme všetko na subjektívne prežívanie.

Prežívanie ľudskej sexuality – sex ako ľudskú potrebu sme zaradili pod kategórie akými sú moc, vlastníctvo, pôžitok, spotreba. Hedonizmus vnímame ako svoj životný štýl – k pôžitku sa viem dopracovať svojimi schopnosťami. Zväzok medzi mužom a ženou sa stal iba jedným z mnohých možných životných štýlov. Nie sme vedení k budovaniu trvácneho vzťahu.

Spoločenská kultúra – je polycentrická (viac centier života – domácnosť, škola, krúžky, šport, masmédiá...). To vedie k roztrieštenej realite, ktorá láka žiť pragmaticky a bezcieľne. Vyhýbame sa uvažovaniu o zmysle nášho konania, skôr veríme sľubom, ktorými nás mnohí lákajú.

PREČO ROBIŤ DUCHOVNÝ ROZVOJ V SKAUTINGU?

Čo teda môžeme ponúknuť dnešnému človeku ako odpoveď na postmodernu?

Súčasnú dobu môžeme nazvať postmodernou s jej charakteristickými znakmi: silným individualizmom, univerzálnosťou a pôžitkárstvom.

1

Spájajme sa (svoje individuality) do skupín rovesníkov, v ktorých spoločne prežívame hodnoty.

2

Doprajme čas, aby pravda prenikala do nášho vedomia (opak povrchnosti).

3

Zažime miesto (jedno centrum, kde trávime deň) - preskúmame dôležitosť prírody, samoty v nej, pozerajme na hviezdy,...

AKO ROBIŤ DUCHOVNÝ ROZVOJ V SKAUTINGU?

Skautská metóda duchovného rozvoja

AKO ROBIŤ DUCHOVNÝ ROZVOJ V SKAUTINGU?

Skauting má svoj vlastný spôsob, ako predkladá a rozvíja duchovnosť a duchovný rozmer mladých ľudí.

Vývinová perspektíva: V prvom rade je potrebné, aby sa mladí ľudia zbavili svojich falošných predstáv o Bohu. Niektoré pochádzajú z detstva alebo z prísnej výchovy (Boh ako policajt, naše detské predstavy o Bohu ako deduškovi). Hlavne v období dospievania chceme opustiť staré a falošné predstavy o Bohu. Častokrát je to spájané s vnútornou vzburou, akýmsi „popretím viery“.

Skautský vedúci tu musí vedieť rozoznať, čo sa deje, či nejde iba o riešenie vnútorného problému. Je dôležité viesť dialóg, načúvať, robiť spoločnosť mladému človeku a snažiť sa spoločne problém prekonať. Niekedy hovoríme o úlohe troch U. Vodca má vedieť skautovi UKÁZAŤ duchovnú realitu (predstaviť Boha ako bezpodmienečnú Lásku), USMERNIŤ ho v etapách duchovného rastu (objavená duchovná cesta náboženstiev), UMOŽNIŤ rast. Musíme k tomu doplniť poznámku: „Ukázať, usmerniť, umožniť, natoľko, nakoľko je sám vodca zbehlý v duchovnej oblasti.“

S podporou Európskej skautskej oblasti vydal Škótsky skautský snem (Škótska asociácia) publikáciu *Bože, si ešte tam?* (pozn.: Dominique Bénard: *God, are you still in there?*), v ktorej predstavuje päť dimenzií, v ktorých vplyva skautský program a metóda na rozvoj skautského duchovna:

Rozmer múdrosti – pomáhať rozvíjať vyrovnanú osobnosť, vnútornú disciplínu a osobné hodnoty

Za splnenie tohto cieľa môžeme považovať to, ak mladý človek opúšťa skauting s pozitívnym prístupom k životu, so schopnosťou pristupovať k životu tvorivo, asertívne a zodpovedne. Uvedomuje si, že ďalej bude pokračovať ako samostatná, zodpovedná a oddaná osoba. Múdrost' je skautskou odpoveďou na povrchnosť súčasnej doby.

Rozmer prijatia – potreba láskyplného a starostlivého vzťahu

Môžeme tu spomenúť družinový systém, pri ktorom sa delíme o povinnosti a vytvárame aktívne vzťahy. V družine si skauti budujú zmysel pre identitu i pocit spolupatričnosti. Cítia sa prijatí a prijímajú medzi seba iných takých, akí sú.

Rozvíjajú v sebe zmysel pre toleranciu. Tak nerastú len emocionálne a spoločensky, ale aj duchovne. Je to skautská odpoveď na egocentrizmus súčasnej doby.

Rozmer úžasu – kontakt s prírodou

Baden-Powell považoval aktivity v prírode za dôležité a podstatné pre duchovný rozvoj. Rôzne lokality predstavujú kus histórie a symboliku náboženstiev. Ponúkajú kontakt s krásnym prostredím. Inšpirujú pokojom, láskou a údivom. Hory sú v každom náboženstve vnímané ako zvláštne miesta, kde cítime Božiu prítomnosť. Rovnako púšť vnímame ako miesto samoty a vzdialenosti od svetských vecí.

Rozmer zasadzovania sa – potreba vytvoriť lepšiu spoločnosť – služba

Dobrý skutok vnímame duchom skautskej služby. Je to naša denná povinnosť voči svetu, v ktorom žijeme. Táto služba vychádza zo skautského sľubu a zákona. Vďaka dobru a službe môžeme vytvoriť lepšiu a spravodlivejšiu spoločnosť. Je to úloha, ktorú nám vo svojom odkaze zanechal náš zakladateľ: „...usilujte sa zanechať svet o čosi lepší, ako ste ho našli.“

AKO ROBIŤ DUCHOVNÝ ROZVOJ V SKAUTINGU?

Rozmer uctievania - ticho, rozjímanie, modlitba

Vo všetkom a so všetkým vyššie spomenutým sa tiahne rozmer uctievania. Duchovné chvíle by sme nemali oddeľovať od ostatných činností, ale ich do nich včleňovať. Také chvíle pomáhajú mladým ľuďom premýšľať o udalostiach, ktoré zažili, pochopiť ich hodnotu, nájsť v nich zmysel. Môže to byť pieseň alebo pár slov na konci výstupu na horu, stavenie veže, výhra v pretekoch.

Existuje aj zvláštna chvíľa, voláme ju skautské stíšenie sa (Scouts' own). Môžeme v nej premýšľať nad niektorým z výrokov nášho zakladateľa, ktorý považoval duchovný rozvoj v živote skauta za podstatný. Mnohým možno modlitba robí problém. Modlitba nie sú iba slová našich pier, je to hlas nášho srdca, náš vnútorný rozhovor s Bohom.

Ozajstný skauting nemôže byť bez duchovného rozvoja. Skauting sa sústreďuje na duchovno, ktoré podporuje mladých, aby sa otvorili nadprirodzeniu a objavovali duchovnú realitu, ktorá ich prevyšuje. Môžeme ju hľadať okolo seba (v prírode) ale i v nás (vnútorný hlas, svedomie).

Skautské duchovno vovádza mladého človeka do poznávania duchovnej reality. Nie je to náboženstvo, aj keď môžeme povedať, že nás pripravuje k tomu, aby sme vedeli rozumieť náboženstvám, spôsobu ich vyjadrovania a aktivitám, ktoré náboženstvá používajú.

Každý žijeme v nejakom prostredí. Naše prostredie je z historického hľadiska prostredím kresťanským. Preto je pre mnohých našich skautov a skautky kresťanské

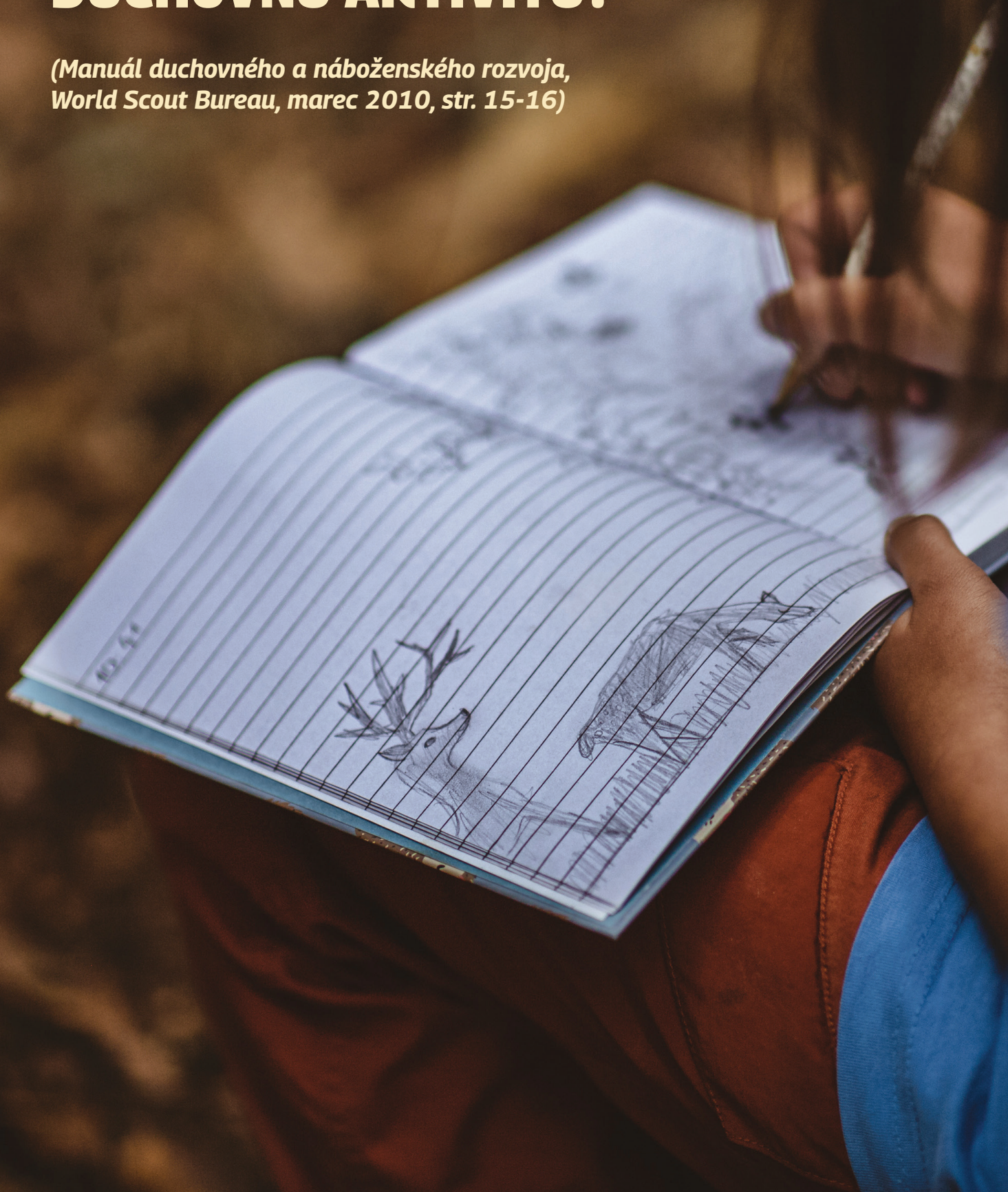
náboženstvo náboženstvom, ktorému rozumejú a svoju duchovnosť vyjadrujú cez kresťanské symboly, náboženské povinnosti a aktivity.

Náboženstvo môžeme vnímať ako nadstavbu (systém). Skaut si ho vyberie, ak cíti, že mu pomáha vyjadrovať jeho duchovnú skúsenosť. Vyberie si službu Bohu (plnenie si povinnosti voči Bohu) v konkrétnom náboženstve.

Mnohí naši skauti a skautky sú nábožensky vychovávaní od malička - formovaní rodičmi a rodinnou tradíciou. Napriek tomu aj oni potrebujú objavovať duchovnú realitu (Boha) osobne. A skauting je aj pre nich obohacujúcou skúsenosťou práve svojou metódou duchovného rozvoja.

AKO PRIPRAVIŤ DUCHOVNÚ AKTIVITU?

*(Manuál duchovného a náboženského rozvoja,
World Scout Bureau, marec 2010, str. 15-16)*

AKO PRIPRAVIŤ DUCHOVNÚ AKTIVITU?

Vychádzajúc z toho, čo sme si povedali v prvom bode o pravom duchovnom rozvoji, aj aktivity zamerané na duchovný rozvoj pozostávajú zo schémy štyroch krokov:

HĽADAŤ

Krok 1:

Aktivity zamerané na **HĽADANIE** majú vzdelávací cieľ. Pri ich plánovaní a výbere je potrebné odpovedať na otázky: Akú skúsenosť by skauti a skautky mali nadobudnúť? Ako sa táto aktivita odzrkadlí na ich hodnotách a spôsobe života?

UVAŽOVAŤ

Krok 2:

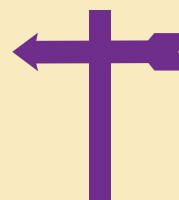
UVAŽOVAŤ nad skúsenosťami, ktoré sme pri zvolených aktivitách získali, poučiť sa z vlastných myšlienok a správania. Ak sa tak deje v súlade s hodnotami skautského zákona, objavíme spoločne duchovný zmysel aktivity.

SPÁJAŤ

Krok 3:

SPÁJAŤ nápady s možnými postupmi a vytvárať nové formy, do ktorých aktivity môžeme usporiadať.

ROZHODNÚŤ SA

Krok 4:

ROZHODNÚŤ SA pre metódu, ktorou budeme postupovať. „Túto možnosť realizácie sme si vybrali preto, lebo ...“ Nezabudnime na to, že na konci každej pripravenej aktivity by sme mali vyčleniť čas na duchovnú úvahu (premýšľanie). Skauti a skautky na konci dňa môžu zdieľať to, aký bol duchovný rozmer ich prežitého dňa, čo hlboké a krásne objavili a prežili.

PRÍKLAD: PRIESKUMNÍCI NEVIDITEĽNÉHO

Krok 1:

Z vojenského hľadiska je skaut prieskumník, ktorý získava informácie. Skaut je však všímavý nielen počas vojny. Vie si na základe získaných informácií poradiť v každej situácii a na každom mieste. Skaut neobjavuje neobjavené, skôr objavuje neprebádané ním samým. Čo som si doteraz na tomto mieste nevšimol?

Krok 2:

Skaut sa na cestu objavovania vydáva sám. Sám musí analyzovať to, čo vidí. Snaží sa objaviť „genius loci“ – magickosť miesta. Spoznávať znamená dovoliť oku, aby nás oslovilo.

Krok 3:

Nasleduje reflexia. Aký zážitok vo mne vyvoláva toto miesto? Svoje intelektuálne a vnútorné

pocity musím prežiť a pomenovať. Porozprávam sa s miestom tak, ako by som to urobil s priateľom, s Bohom ako s prítomnou duchovnou realitou.

Krok 4:

Cesta objaviteľa zmení. Niekedy sa naučíme niečo nové o sebe, o svete, o ľuďoch, ktorí mi pomohli. Aj objavovanie neviditeľného nás zmení, náš charakter. Spomeňme si na zážitky z putovania.

Poznámka: Takúto aktivitu môžeme využiť na začiatku tábora ako obrad zoznámenia sa s miestom nášho dočasného pobytu a vnútorného prežívania. Celú aktivitu môžeme zakončiť vnútornou modlitbou (prosbou). Skautský vodca sa tiež zapojí do aktivity, nie ako autorita, ale ako kolega objaviteľ.

A photograph of a woman with long brown hair and sunglasses on her head, wearing a green plaid shirt, hugging a child with long brown hair wearing a light purple t-shirt. They are outdoors with a blurred background of trees and sunlight. The woman is smiling and looking down at the child.

DUCHOVNO V BEŽNOM SKAUTSKOM ŽIVOTE

(Ceremoniály v Slovenskom skautingu, str. 8-10, 34-35)

DUCHOVNO V BEŽNOM SKAUTSKOM ŽIVOTE

Tri ústredné princípy skautingu zahŕňajú povinnosť voči sebe, voči iným a voči Bohu, pričom tieto tri princípy nie je možné od seba oddeliť – sú navzájom prepojené a úzko spojené tak, že rozvíjanie jedného z nich nie je možné bez rozvíjania aj zvyšných dvoch.

Povinnosť voči sebe zahŕňa okrem iného mať za seba zodpovednosť, nepretržite sa rozvíjať vo všetkých oblastiach a starať sa o svoju vonkajšiu i vnútornú schránku. Povinnosť voči iným je napríklad v prejave služby, pomoci, lásky a konania dobrých skutkov či vo vzájomnom zdieľaní sa. Povinnosť voči Bohu nepredstavuje povinnosť voči náboženstvu, ale voči Bohu, ktorý je podstatou nášho duchovného sveta a v rôznych podobách nás obklopuje. Povinnosť voči Bohu nás núti hľadať hodnoty vyššie, než je naše vlastné presvedčenie a hodnoty presahujúce nás samých, čo súvisí aj s povinnosťou voči sebe. Od toho je odvodený osobný rast v duchovnej

sfére v súlade s vlastnou kultúrou. Súvisí s hľadaním hodnôt, s ľudskou činnosťou a následne jej reflektovaním, s praktizovaním konkrétnych úkonov (liturgia, meditácia, osobná modlitba...) a s rozjímaním nad vlastnou existenciou (kto som, odkiaľ prichádzam a kam smerujem), pričom povinnosť voči Bohu nie je len vnímanie Pravdy a Lásky, o ktorej môžeme čítať v rôznej literatúre (odkaz na českého Junáka), ale najmä hľadanie a poznávanie Boha, ktorý nám túto Pravdu a Lásku sprostredkoval a ktorý nás presahuje. (Ceremoniály v Slovenskom skautingu, str. 8).

Zjednodušene povedané, povinnosť voči Bohu zahŕňa:

Závazok a odhodlanie hľadať vyššie hodnoty, duchovný rozmer a vydať sa na cestu hľadania pravdy a transcendentálnej dimenzie.

Osobné prehlbovanie sa a rast v duchovnom rozmere, ktorý zahŕňa konkrétne kroky duchovného rastu, okrem iného rozmanité obrady, modlitby, čas stíšenia, rozjímanie či meditáciu.

Pod duchovným rozmerom v bežnom skautskom živote teda nerozumieme len príslušnosť k náboženstvu či ideológii. Ide najmä o hľadanie hodnôt a princípov, ktoré nás presahujú, sú transcendentálne. Jednoduchým príkladom môže byť

napríklad schopnosť odpustenia, ktorá nie je ani psychologickým, ani fyziologickým javom. Ide o transcendentálnu schopnosť, ktorá nás vedie k ideálu lásky, pravdy, dobra a krásy.

DUCHOVNO V BEŽNOM SKAUTSKOM ŽIVOTE

Všetky tieto princípy sa prirodzene objavujú aj v centre skautského života – v skautskom sľube. Ide o obrad, ktorý rovnako ako ostatné rituály má viditeľnú formu s nespochybniteľným dopadom na vnútorné prežívanie skautov. Práve pri skautskom sľube sa skauti osobitne zaväzujú plniť si povinnosti voči sebe, iným i Bohu a tak žiť skautské princípy v bežnom živote. Hoci v súčasnosti mnohé krajiny nahradili povinnosť voči Bohu iným označením, je potrebné pamätať na to, že zakladateľ skautingu Robert Baden-Powell pri formulácii skautského sľubu myslel na konkrétneho Boha – osobu úzko spojenú s kresťanstvom. Povinnosť voči Bohu však treba vnímať ako snahu a zameranie sa na

duchovný a transcendentálny rozmer. Bez ohľadu na to, či je skaut veriaci, neveriaci, resp. „hľadajúci“, zaväzuje sa usilovať o hľadanie duchovného rozmeru v okolitom svete i vo vlastnom prežívaní.

Preto je veľmi dôležité dôsledne dbať na určitú formu pri tvorbe akéhokoľvek rituálu, a to najmä na prípravu, realizáciu a tzv. doznievanie so silným ohľadom na vekovú kategóriu skautov. Ústredným nástrojom každého rituálu je práca so symbolikou, ktorá má moc dotýkať sa vnútra. Rituály a obrady teda bezpochyby patria k účinným nástrojom na rozvoj duchovna v bežnom skautskom živote.

A group of people, likely scouts, are walking on a grassy field. They are wearing heavy black rain ponchos and carrying large backpacks. In the background, there is a building with a dome and a wooden structure. The sky is overcast.

SKAUTSKÉ PUTOVANIE

Okrem toho, že skautské putovanie je neoddeliteľnou súčasťou skautských aktivít, je tiež jedným z najlepších prostriedkov na rozvíjanie duchovného rozmeru skautingu.

Pri putovaní si uvedomujeme paralelu cesty, po ktorej kráčame s cestou nášho života. Celkom prirodzene sa nám ponúkajú mnohé podnety na stíšenie sa a meditáciu ako aj na vytvorenie pravého skautského spoločenstva.

Prirodzene sa nám vynárajú otázky, na ktoré musíme hľadať odpovede v hĺbkach nášho vnútra. Odkiaľ prichádzame a kam smerujeme? Aká je doposiaľ cesta nášho života? Niekedy rovná, príjemná a nenáročná, inokedy strmá, kľukatá či hrboľatá. To všetko nás prirodzene pozýva na chvíľu sa zastaviť a zamerať sa na pravdy, ktoré nás presahujú.

Preto je veľmi dobré pravidelne vytvárať čas skautského putovania, ktoré možno obohatiť o konkrétny úmysel, pripravené dumky, zamyslenia či meditácie.

Duchovný rozmer skautingu si častokrát však pýta tiež ostať na chvíľu celkom potichu bez zbytočných slov či podnetov. Kontemplovať okolitú prírodu a zamerať sa na veci, ktoré nám pri bežnom prechádzaní ľahko unikajú.

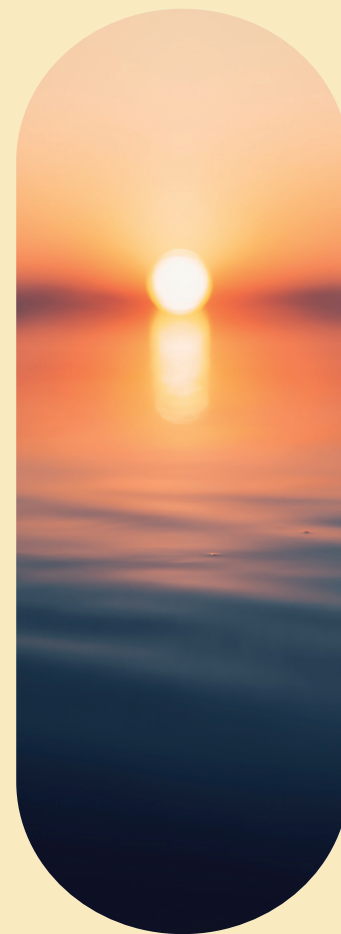
Každé skautské putovanie teda ponúka rozmer kráčania, stíšenia a obety. Rozmer kráčania nám pomáha objaviť naše smerovanie a opäť hľadať odpovede na dôležité otázky. Čas stíšenia nám pomáha stretnúť sa s hlbokými pravdami či pomaly vstrebať situácie a podnety, ktoré nás denne obklopujú. Únava či ťažkosti putovania nás vedú k obete, ktorú môžeme ľahšie zvládnuť myšlienkou na konkrétny úmysel, za konkrétneho človeka. Takto sa v každom putovaní celkom prirodzene spájajú všetky tri skautské princípy - povinnosť voči sebe, voči iným i voči Bohu.

SKAUTSKÉ STÍŠENIE SA

(Manuál duchovného a náboženského rozvoja, World Scout Bureau, marec 2010, str. 23-24)

Skautské stíšenie sa (Scouts'own) je zhromaždenie skautov v menších či väčších skupinách zamerané na uctievanie Boha, na realizáciu skautského zákona a sľubu (Pomôcky k skautstvu, 1919). Výhodou menších skupín je, že sa v nich skauti môžu zdieľať a aktívne sa zapájať do vyjadrenia toho, čo dáva zmysel ich životu. Vo veľkých skupinách môžu mať kolektívny zážitok zdieľania spoločných hodnôt.

Uctievanie Boha sa pri stíšení realizuje cez modlitbu, ktorá by nemala byť dlhá, musí vychádzať zo srdca a má mať formu ďakovania a prosenia. Modlitba ma dávať skautom silu pre väčšiu lásku a lepšiu službu.

V stíšení sa odzrkadľuje realizácia skautského zákona a sľubu. Stíšenie sa má byť inšpirované plnením skautského zákona - tak ako sme to sľúbili pri skladaní skautského sľubu. Práve v sľube sa spomína plnenie si povinnosti voči Bohu.

Zásady realizácie skautského stíšenia sa:

- Skautské stíšenia pozostávajú z kombinácie príbehov s morálnym alebo duchovným odkazom. Keď rozprávame príbeh alebo podobenstvo, nemusíme vysvetľovať jeho význam. Podobenstvo ukrýva pravdu, ktorú poslucháči majú sami odhaliť. Neodrádzajme ich prílišným moralizovaním. Nechajme, nech sami uvažujú o jeho zmysle.
- Úvahy o skautskom zákone majú byť stručné, je dobré ak majú podobu historiky alebo krátkej hry.
- Stíšenie je potrebné urobiť na mieste, ktoré sa nevyužíva na iné činnosti. Vhodné je miesto mimo tábora. Na konci stíšenia sa účastníci môžu individuálne, v tichosti pobrať do tábora.
- Skautské stíšenie sa nemusí mať pevnú a presnú podobu. Plánujú ho vodcovia, inšpirujú sa rôznymi textami a príbehmi. Ak jeho súčasťou má byť prednesená modlitba, uistite sa, že je vhodná pre všetkých. V modlitbe môžeme použiť slovné spojenie „sme vdáční“ namiesto „ďakujeme Bohu“.
- Aj keď je dôležité robiť skautské stíšenia, netreba na nich klásť prílišný dôraz. Skauti by mali pochopiť, že skautské stíšenie je bežnou súčasťou skautského života, nie niečím nariadeným a vynucovaným.

**PONUKA
DUCHOVNÉHO PROGRAMU
V SLOVENSKOM SKAUTINGU**

PONUKA DUCHOVNÉHO PROGRAMU V SLOVENSKOM SKAUTINGU

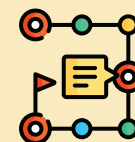
Duchovná rada pravidelne zverejňuje svoje aktivity a zamyslenia na webovej stránke Slovenského skautingu na podstránkach **Duchovna**. Duchovná rada pravidelne pripravuje rozmanité aktivity, zamyslenia či iné programové prvky, prostredníctvom ktorých rozvíja duchovný rozmer členov Slovenského skautingu. Snahy Duchovnej rady smerujú k približovaniu duchovna všetkým skautom, bez ohľadu na ich vierovyznanie či náboženskú príslušnosť. Medzi ne patria najmä, no nielen:

Adventné, pôstne či táborové aktivity a zamyslenia, ktoré pravidelne pomáhajú skautom hlbšie prežívať výnimočné obdobia v roku. Spravidla sú rozdelené podľa vekových kategórií a sú určené pre družiny ako aj pre jednotlivcov.

Pravidelné publikácie článkov v skautských časopisoch, ktorými sa Duchovná rada snaží reagovať na potreby skautov a priblížiť im tak ľahko uchopiteľným spôsobom aj zložitejšie duchovné témy.

Príležitostné duchovné aktivity publikované napríklad pri sviatku sv. Juraja, Betlehemskom svetle, Týždni za mier či iných výnimočných udalostiach.

Duchovné akcie, ktoré vytvárajú priestor na duchovný rast bez ohľadu na kresťanské pozadie a vierovyznanie. Prostredníctvom duchovných akcií sa Duchovná rada usiluje vytvárať priaznivé podmienky pre duchovný rast s veľkým dôrazom na spoločenstvo a vzťahy. Medzi takéto akcie patrí napríklad Koruna – víkendová akcia pre skautských vodcov či Cesta – skautské putovanie.

Vzdelávacie príležitosti v oblasti duchovna zahŕňajú napríklad online formáty Duchovno LIVE či seminár Cesta do hĺbín skautskej duše. Prostredníctvom týchto akcií sa Duchovná rada snaží otvárať rozmanité témy z oblasti duchovna a neformálnym, no formačným spôsobom ich priniesť ostatným skautom. Duchovná rada sa tiež snaží poskytovať podporu vzdelávacím tímom v oblasti duchovna.

Publikácie Duchovnej rady sa zameriavajú na metodické i programové prvky. Medzi najnovšie publikácie patria Metodiky duchovného rozvoja v skautingu, súbor zamyslení a modlitieb Na cestu či zborník aktivít 100 aktivít na rozvoj duchovna.

Príležitostné výzvy či iné programové prvky majú za cieľ prepájať ústredné programové prvky skautingu s duchovnými princípmi. Spravidla v spolupráci s Programovou radou sa Duchovná rada zapája do prípravy niektorých výziev, ako napríklad Nositeľ pokoja či Kroky mieru.

Výnimočným programovým modulom je **L'aliový kríž**, ktorý má byť jednoduchým základným motivačným sprievodcom k prebudeniu aktívneho duchovného života skauta. Vo svojich dvoch verziách – katolíckej a všeobecnej – sa snaží o pootvorenie dverí a ukázanie toho, ako je možné pestovať svoj duchovný život bez ohľadu na náboženstvo.

NÁRODNÉ A REGIONÁLNE ŠTRUKTÚRY DUCHOVNEJ RADY

NÁRODNÉ A REGIONÁLNE ŠTRUKTÚRY DUCHOVNEJ RADY

V rámci Slovenského skautingu sa o rozvoj duchovna aktívne stará Duchovná rada Slovenského skautingu. Interné smernice Duchovnej rady vymedzujú, že Duchovná rada je stála rada pri N-SLSK. Jej poslaním je napomáhať objavovať duchovný svet, rozvíjanie skautských hodnôt vyjadrených v princípoch, sľube a zákone a taktiež napomáhať duchovnej a náboženskej výchove tých členov SLSK, ktorí si ju žiadajú v súlade s ich vlastným náboženským presvedčením.

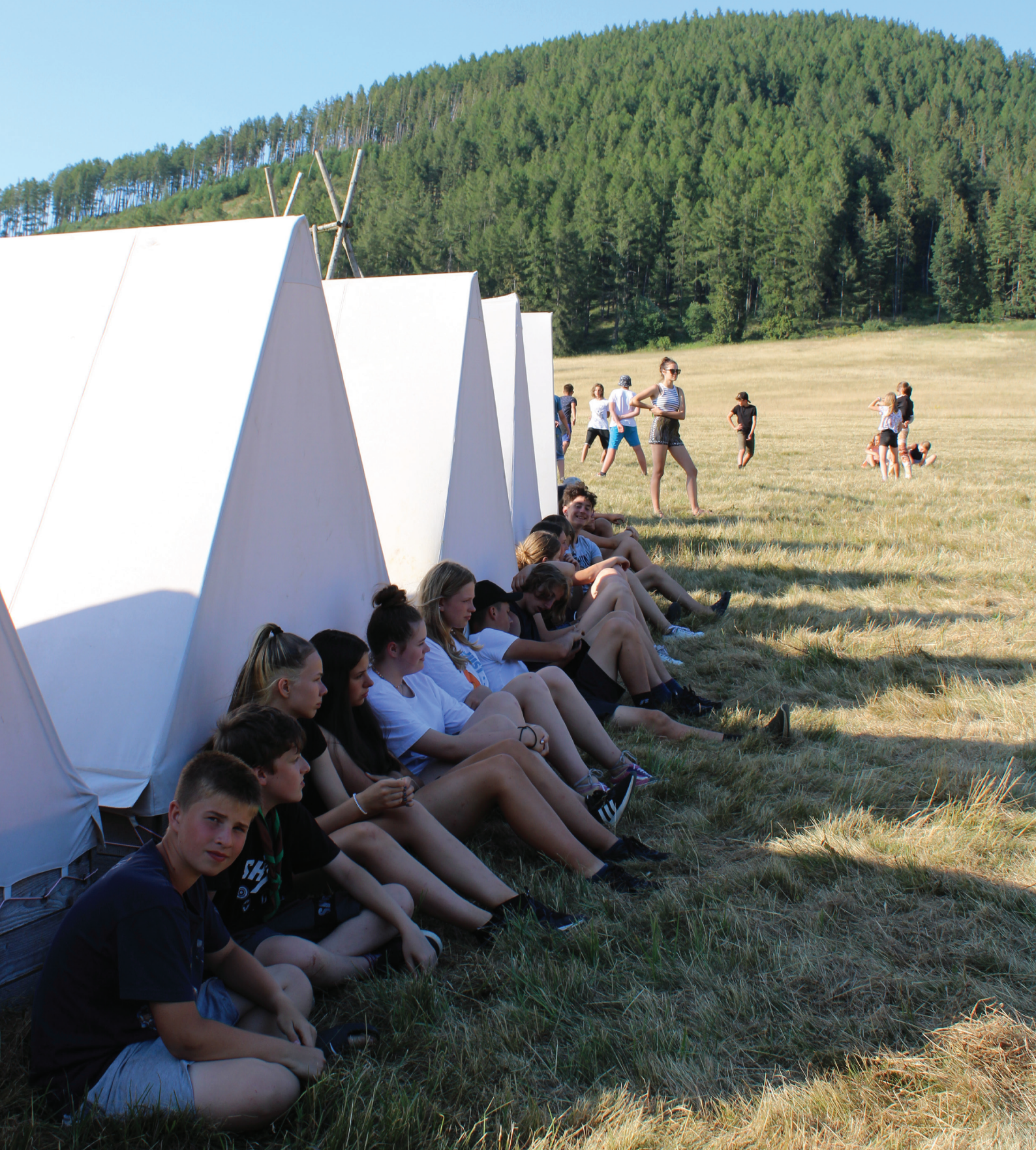
Duchovnú radu tvoria členovia rady, a to najmä člen pre vzdelávanie, pre zahraničie, pre históriu a korene, pre program a člen pre rozvoj, ktorý je zároveň Národným kaplánom.

Od roku 2008 sa SLSK prostredníctvom Duchovnej rady stal súčasťou Medzinárodnej skautskej katolíckej konferencie – International Catholic Conference of Scouts, ďalej len ICCS. Ide o poradný orgán WOSM zastupujúci skautov katolíckeho vierovyznania, ktorého cieľom je: Členstvo v ICCS vymedzuje menovanie Národného kaplána, ktorý okrem iného zastupuje SLSK na podujatiach ICCS organizovaných pre národných kaplánov regiónu ICCS-EM (Región Európa a stredomorie) a je garantom a koordinátorom rozšírenej duchovno-náboženskej formácie členov katolíckeho vierovyznania, ktorí o takúto formáciu požiadajú.

Neoddeliteľnou súčasťou Duchovnej rady sú tiež spolupracovníci Duchovnej rady a oblastné spojky menované jednotlivými oblasťami, ktorých hlavnou úlohou je zefektívnenie komunikácie medzi Duchovnou radou a oblasťami, propagácia a zodpovednosť za zdieľanie aktivít Duchovnej rady v oblastiach či spolupráca na tvorbe duchovných aktivít.

DUCHOVNO NA VEĽKÝCH PODUJATIACH

(Manuál duchovného a náboženského rozvoja, World Scout Bureau, marec 2010, str. 31-32)

DUCHOVNO NA VEĽKÝCH PODUJATIACH

Je pravdepodobné, že účastníci veľkých národných a medzinárodných podujatí budú skauti, ktorí nemusia mať špeciálne náboženské tradície, skauti s náboženským vierovyznaním i skauti, ktorí sa snažia prehĺbiť svoje duchovné (alebo náboženské) cítenie prostredníctvom skautingu. Duchovný program tak musí brať na zreteľ potreby všetkých týchto skupín.

Mal by preto obsahovať pestrú programovú zmes v týchto podobách:

WORKSHOPY – môžu obsahovať rozličný výber aktivít, rovnako priestor na modlitbu a reflexiu. Každý druh činnosti by malo mať na starosti viac ľudí. Je dobré zabezpečiť si „špecialistov“ v danej téme.

PODKLADY PRE REFLEXIU – pripravený materiál pomôže pri úvahách - myšlienky, čítania, príbehy, modlitby (napr.: knihy Na cestu, Príbehy ciest I a II) spojené s návodom, ako ich prežiť.

SKAUTSKÉ STÍŠENIE SA – zamyslenia sa nad skautským zákonom a sľubom. Mohli by ich viesť tí, ktorí vedú hlavný program. Poukážeme tak na dôležitosť aktivity.

NÁBOŽENSKÉ ZHROMAŽDENIA – na niektoré dni pripadajú náboženské povinnosti. Predpokladá sa, že organizátori budú myslieť aj na uspokojenie týchto požiadaviek. Ideálne je na to využiť ranný alebo večerný čas, aby sa nenarúšal hlavný program.

Na veľkých národných a medzinárodných podujatiach býva zvykom vyhradiť miesto na duchovné aktivity. Obyčajne je to stan, ktorý má svoj personál.

DOSLOV

*(Skauting a duchovný rozvoj, str. 52-57;
Manuál duchovného a náboženského rozvoja, str. 25-28)*

Predpoklady na tvorbu medzináboženského dialógu sú dané súčasnou dobou a dianím vo svete. Prvý fenomén, ktorý vnímame v súčasnom svete je migrácia. V Európe narastá počet migrantov – prisťahovalcov z iných kontinentov. Zväčša pochádzajú z moslimských krajín a tak môžeme sledovať formovanie „prozápadného“ islamu – tradičného islamu s požiadavkami pluralizmu. Stretnutie kresťanstva a islamu vyžaduje komunikáciu medzi skautskou mládežou. Kresťanstvo a islam sú monoteistické náboženstvá a je v nich veľa spoločných prvkov a symbolov. Skauting svojou metódou a duchovným rozvojom tvorí dobré prostredie na komunikáciu a ich vzájomné obohatenie.

Monoteistické náboženstvo je aj židovstvo. Aj toto náboženstvo má svojich nasledovníkov v skautskom hnutí. Zároveň konštatujeme, že aj budhizmus si našiel v Európe mnohých nasledovateľov. Okrem iného učí ľudí západného myslenia hľadať existenčnú múdrosť.

Náboženstvá nám predstavujú konkrétnu cestu k Bohu a ukazujú konkrétne možnosti uvedomenia si Božej prítomnosti a možnosti vnímať svoj život ako službu.

Skauting zdieľa so svetovými náboženstvami spirituálne témy. Rovnako ako náboženstvá chce zo sveta vytvoriť svet priateľstva a lásky odstránením túžby po moci a nenávisťného myslenia. Ak náboženstvá vyzývajú svojich členov, aby sa stali tvorcami pokoja a spravodlivosti vo svete, aj naša skautská metóda už celé storočie pripravuje srdcia mladých, aby podstúpili podobný proces – stať sa tvorcami pokoja a spravodlivejšieho sveta.

Medzináboženský dialóg v praxi, vzájomnú komunikáciu vnímania symbolov Božej prítomnosti a ochotu zdieľania sa môžeme vnímať hlavne na svetových stretnutiach (jamboree).

Čo sa téme medzináboženského dialógu v skautingu možno budeme bližšie venovať aj v našich končinách. Vo Francúzsku sa tento dialóg už začal. Osvedčila sa aktivita s názvom Abrahámov stan (Abraham's Tent). Abrahámov život je charakterizovaný neustálym hľadaním Boha, akousi duchovnou honbou za Najvyšším. Toto hľadanie dáva zmysel jeho životu. Postava Abraháma je totiž známa všetkým trom monoteistickým náboženstvám.

V medzináboženskom dialógu hľadáme, aký typ bratstva by sa mal praktizovať. Učíme sa prezentovať seba (nestratiť seba, svoje presvedčenie a hodnoty), no zároveň sa učíme inšpirovať ostatnými. Inými slovami: „Musím vedieť, kto som, aby som sa mohol zdieľať s ostatnými a vedel ich obohatiť.“ Nakoniec, toto pravidlo platí nielen pre medzináboženský dialóg.

Kódex pre aktérov medzináboženského dialógu ponúka tieto odporúčania:

1

Rešpektuj slobodu iných v rámci zákona na vyjadrenie viery a presvedčenia.

2

Nauč sa počúvať a porozumieť tomu, v čo ostatní veria, daj im slobodu vyjadriť to vlastným spôsobom.

3

Rešpektuj presvedčenie druhých (jedlo, odev, spoločenská etika), správaj sa tak, aby si neurážal nikoho.

4

Neporovnávaj svoje ideály s ideálmi a praktikami iných. Uznaj, že my sami často nežijeme ideály vlastnej tradície.

5

Snaž sa, aby nehoda nevedla ku konfliktom. Vyhýbaj sa násiliu v slovách, postojoch, vzťahoch.

Zdieľanie hodnôt zakotvených v skautskom zákone poskytuje základ pre vzájomný dialóg a spoluprácu. Vďaka nim môžeme spoznávať rozdiely a snažiť sa o vzájomné porozumenie. Vďaka našim hodnotám a ochote budovať mierumilovnejší svet je skauting jedinečným miestom pre medzináboženský dialóg.

PRÍLOHA

PRÍLOHA: Baden-Powell a jeho myšlienky o duchovom a náboženskom rozvoji

(možno požiť ako pomôcku na duchovnú aktivitu – skautské stíšenie)

„Rešpekt pred Bohom a rešpekt pred blížnym a rešpekt pred sebou samým ako služobníkom Božím je základom každej formy náboženstva. Verím, že Boh nás poslal na tento svet, aby sme boli šťastní a tešili sa zo života.“¹

„Poznávanie prírody Vám všetkým ukáže krásu a divy, ktorými Boh obdaroval svet.“²

„Rob druhých šťastnými a sám budeš šťastný. A tým, že takto budeš robiť, naplníš Božiu vôľu s tebou. Skaut je veriaci človek a ja zavrhum akúkoľvek formu skautingu, ktorý nemá za základ náboženstvo.“³

Na otázku, kedy vstúpilo náboženstvo do skautingu Baden-Powell povedal:

„Náboženstvo je tam od začiatku. Je to základný faktor, ktorý tvorí základ skautingu...“⁴

„Som presvedčený, že Boh chce, aby sme boli v živote šťastní.“⁵

„Treba nám žiť na zemi, ktorá je plná krásy a plná zázrakov, divov, a Boh nás obdaroval nielen očami, aby sme toto všetko postrehli, ale i rozumom, aby sme tú celú dokonalosť chápali.“⁶

„Preto buďte sprievodkyňami k šťastiu iných a pri tejto službe buďte aj vy samé šťastné. Keď budete tak robiť, vyplníte tak úlohu, ktorú vám zveril Boh. Boh s vami.“⁷

„Buďte preto vždy pripravení žiť radostne, a práve tak i umierať. Pamätajte vždy na svoj skautský sľub, a to i vtedy, keď už prestanete byť chlapcami. K tomu Vám pomáhaj Boh.“⁸

„Skauting je prostriedkom, vďaka ktorému sa i najhorší huncút môže povzniesť k vysokému stavu myslenia a k viere v Boha.“⁹

¹ HANSEN, W.: VLK, KTORÝ NIKDY NESPÍ. RUŽOMBEROK: LEV, 1994, S. 145.

² HANSEN, W.: VLK, KTORÝ NIKDY NESPÍ. RUŽOMBEROK: LEV, 1994, S. 145.

³ POROV.: POWELL, B. P.: SCOUTING FOR BOYS. LONDON: EXPRES, 1917, P. 56.

⁴ RELIGION AND THE BOY SCOUT AND GIRL GUIDES MOVEMENT – AN ADDRESS TO THE JOINT CONFERENCE OF COMMISSIONERS AT HIGH LEIGH, 1926, ROBERT BADEN-POWELL. IN:

⁵ HANSEN, W.: VLK, KTORÝ NIKDY NESPÍ. RUŽOMBEROK: LEV, 1994, S. 144.

⁶ HANSEN, W.: VLK, KTORÝ NIKDY NESPÍ. RUŽOMBEROK: LEV, 1994, S. 144.

⁷ HANSEN, W.: VLK, KTORÝ NIKDY NESPÍ. RUŽOMBEROK: LEV, 1994, S. 144.

⁸ POWELL, R. B.: RADY SKAUTSKÝMT VODCOM. ŽILINA: EDITING, 1993, S. 9.

„Každodenné plnenie dobrého skutku, ktoré vyplýva zo skautskej povinnosti, vytvára veľmi silné puto vedomia záväzku vo vzťahu k Bohu a k blížnemu, na týchto základoch môžu rodičia alebo duchovní najľahšie vybudovať požadované formy viery.“¹⁰

„Žiaden človek nemôže byť skutočne dobrý, ak neverí v Boha a neposlúcha jeho zákony. Preto skaut musí byť veriaci.“ (musí mať náboženstvo)¹¹

„Skaut je veriaci a zavrhujem každú formu skautingu, ktorá nemá ako svoj základ náboženstvo.“¹²

„Stačí si spomenúť na to, ako už v roku 1913 na tábore Vodcov v Sussexe, na ktorom bol prítomný aj BP, niekto navrhol, že ak by bola „povinnosť voči Bohu“ vyňatá zo Sľubu, do hnutia by vstúpilo omnoho viac osôb. Vtedy BP širokým gestom ukážuc na okolitú prírodu odpovedal: „Nemienim dať v našom hnutí Stvoriteľovi vesmíru fakultatívne miesto.“¹³

„Ak sa chceš skutočne podujat' na cestu k úspechu, teda ku šťastiu, nestačí ak sa budeš vyhýbať klamstvám protináboženských šarlatánov, ale musíš dať svojmu životu dobrý, náboženský základ. Nie je to iba jednoducho otázka návštevy kostola, alebo poznania Biblie alebo chápania teológie. Mnohí ľudia sú úprimne nábožní bez toho, aby o tom vedeli a bez toho, že by tieto veci študovali.

Náboženstvo v skratke znamená toto:

Po prvé: vedieť, kto je a čo je Boh.

Po druhé: využívať čo najlepšie život, ktorý nám On dal, a robiť to, čo On od nás očakáva. Toto spočíva predovšetkým v konaní niečoho pre iných. Toto by malo byť tvoje „krédo“, nie ako argument na rozjímanie vyhradený na nedele, ale ako čosi čo musíš žiť v každej hodine a každej chvíli tvojho každodenného života. Z povedaného teda uvažuj, akým spôsobom môžeš lepšie slúžiť Bohu, kým ešte máš v sebe život, ktorý ti On daroval.“¹⁴

Tieto výroky môžeme vnímať subjektívne rôzne. Baden-Powel bol človekom svojej doby, veriacim anglikánom. Jeho výroky nám však môžu vnieť kus svetla do našej činnosti, aby sme vedeli, aký dôraz kládol na duchovný rozmer vo výchove. Baden-Powell duchovnú výchovu v skautingu postavil na svojej osobnej náboženskej skúsenosti. Presvedčivo sa nám snaží priblížiť, čo pre neho znamená viera, ako mu pomáha prežívať skautský život. To len dosvedčuje, že duchovno a náboženstvo zohrávajú dôležitú úlohu v našom živote.

⁹ POWELL, R. B.: RADY SKAUTSKÝMT VODCOM. ŽILINA: EDITING, 1993, S. 33.

¹⁰ POWELL, R. B.: RADY SKAUTSKÝMT VODCOM. ŽILINA: EDITING, 1993, S. 33.

¹¹ SCOUTISMO PER RAGAZZI, P. 361.

¹² P. SEVIN, JACQUES S.J. (SECRÉTAIRE DE L'OFFICE INTERNATIONAL DES SCOUTS CATHOLIQUES) LE SCOUTISME, "EDITIONS SPES", PARÍŽ 2.VYD.1928, PP. 22: "LE SCOUT EST AVANT TOUT UN CROYANT: JE RÉPUDIE TOUT SCOUTISME QUI N'A PAS LA RELIGION À SA BASE", P. SEVIN PÍŠE (P. 21) ŽE TOTO "BADEN POWEL LE DÉCLARAIT NAGUÈRE À UN JÉSUIE, CONSEILLER GÉNÉRAL DES B.-P BELGIAN BOY-SCOUTS" A ODVOLÁVA SA NA R. P. JACOB S.J., "LE SCOUTISME EST-IL RELIGIEUX?", MASTER GAZETTE, JANUÁR 1920, P.16.

¹³ A, GRIECO, "LA LEGGE E LA PROMESSA NEL MONDO SCOUT", AZIMUTH N. 23;13.